

Міністерство освіти і науки України
Подільський державний аграрно-технічний університет

Голова призовальної комісії ПДАТУ

Професор

В.В. Іванишин

28.09.2021р.

ПРОГРАМА

вступного фахового іспиту
для здобуття ступеня бакалавра
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Голова фахової атестаційної комісії

доцент О.С. Бурлаков

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	4
Складові програми для визначення фахових компетентностей вступників	5
Критерії оцінювання	9
Список рекомендованої літератури	10

Вступний фаховий іспит передбачає перевірку здатності вступника до опанування освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» кваліфікації бакалавр з фінансів, банківської справи та страхування.

Питання вступного фахового іспиту відповідають освітньо-кваліфікаційній характеристиці та освітньо-професійним програмам випускників закладів вищої освіти III – IV рівнів акредитації, фаху (спеціальності) і побудовані з урахуванням знань, умінь і навичок якими повинен володіти фахівець за освітньо-кваліфікаційним рівнем, освітньо-професійним ступенем та освітнім ступенем.

Вступний фаховий іспит проводиться у тестовій формі.

Завдання вступного фахового іспиту складається із 50 запитань.

Тестові завдання представлені 4 питаннями, що потребують обрання лише однієї відповіді із запропонованого набору варіантів.

Час виконання тестових завдань становить 90 хвилин.

Вірний варіант відповіді позначається у відповідній клітинці оціночного листа позначкою «+», наприклад:

№ запитання	Відповідь			
	А	Б	В	Г
1	+			
2			+	
3				+
4		+		

СКЛАДОВІ ПРОГРАМИ ДЛЯ ВИЗНАЧЕННЯ ФАХОВИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ВСТУПНИКІВ

Предмет науки про фінанси. Суб'єкти і об'єкти фінансових відносин. Фінанси як економічна категорія: визначення, ознаки, зв'язок з грошима. Видима і прихована сторона фінансових відносин. Функції фінансів, їх зв'язок. Сутність, склад і характеристика фінансової системи за організаційною структурою. Сутність, склад і характеристика фінансової системи за її організаційною структурою. Органи управління і фінансові інститути фінансової системи: склад, функції і зв'язок зі сферами і ланками фінансової системи. Поняття і завдання фінансової політики, її зв'язок з економічною політикою. Фінансова стратегія і фінансова тактика. Зміст напрямів фінансової політики. Характеристика сучасної фінансової політики України за її окремими напрямками. Поняття фінансового механізму і його складових елементів. Зв'язок фінансового механізму з господарським механізмом і фінансовою політикою. Фінансове регулювання як підсистема фінансового механізму. Фінансове планування: сутність, завдання, принципи і методи. Роль фінансового планування при переході до ринку. Зміст і призначення фінансового контролю, його об'єкти і суб'єкти. Функції суб'єктів фінансового контролю. Сутність фінансів підприємств, їх функції та принципи організації. Характеристика загальних напрямів використання фінансових ресурсів підприємств. Класифікація фінансових ресурсів. Характеристика методів організації фінансової діяльності підприємств (принципи, мета, зміст і роль кожного методу). Особливості організації і функціонування фінансів суб'єктів господарювання різних форм власності та видів діяльності.

Сутність державних фінансів, їх призначення і роль. Становлення і розвиток державних фінансів України. Фінансові ресурси держави, їх склад і джерела формування. Фінансові методи державного регулювання економіки. Об'єктивна необхідність, сутність і функції податків. Класифікація податків за різними ознаками. Характеристика податків, виділених в ході їх класифікації. Сутність і наукові принципи побудови податкової системи. Податкова система України, її характеристика і принципи побудови. Становлення податкової системи України, її сучасний стан. Функції бюджету як економічної категорії. Державний бюджет як універсальний інструмент контролю і основний фінансовий план. Роль бюджету у соціально-економічному розвитку держави. Бюджетна система: поняття, склад, основи побудови. Поняття бюджетного устрою, його принципи та їх реалізація на практиці. Поняття бюджетного процесу і його етапи (зміст кожного, задіяні органи і їх функції). Економічна сутність бюджетних доходів і видатків, форми їх вияву і матеріального втілення. Бюджетне фінансування: сутність, поняття, принципи і форми бюджетного фінансування.

Поняття місцевих фінансів, їх склад і призначення. Складові елементи фінансів місцевих органів влади. Об'єкти і суб'єкти місцевих фінансів. Економічна сутність, форма прояву і матеріальний зміст місцевих бюджетів.

Склад і структура видатків місцевих бюджетів. Поточні видатки і видатки розвитку. Сутність державного кредиту, його необхідність і роль у формуванні фінансових ресурсів держави. Відмінність державного кредиту від банківського. Функції державного кредиту. Види і форми державного кредиту, їх зміст і характеристика. Поняття державного боргу. Вплив державного боргу на фінансову безпеку держави. Поняття страхування, його функції і ознаки. Форми і методи страхування. Характеристика системи страхових фондів. Характеристика майнового, особистого, соціального, медичного страхування, а також страхування відповідальності і фінансових ризиків. Поняття страхового ринку, його організаційна структура. Поняття фінансового ринку і його сегментів. Класифікація фондового ринку (за характером руху інструментів і за формою його організації). Суб'єкти фінансового ринку (емітенти, інвестори, посередники, інфраструктура); склад і роль кожної групи суб'єктів. Поняття та характеристика цінних паперів згідно чинного законодавства. Характеристика і призначення державних цінних паперів. Фондова біржа та її функції.

Походження грошей. Роль держави у творенні грошей. Сутність грошей. Гроші як гроші та гроші як капітал. Форми грошей та їх еволюція. Функції грошей. Сутність та економічна основа грошового обороту. Модель грошового обороту. Грошові потоки та їх балансування. Структура грошового обороту за економічним змістом та формою платіжних засобів. Маса грошей в обороті. Грошові агрегати та грошова база. Швидкість обігу грошей. Закон грошового обігу. Механізм зміни маси грошей в обороті. Грошово-кредитний мультиплікатор. Інституційна модель грошового ринку.

Структура грошового ринку. Попит на гроші. Чинники впливу на попит на гроші. Пропозиція грошей. Чинники формування пропозиції грошей. Заощадження та інвестиції в механізмі грошового ринку. Сутність, призначення та структура грошової системи. Види грошових систем та їх еволюція. Створення та розвиток грошової системи України. Державне регулювання грошового обороту і місце в ньому фіскально-бюджетної та грошово-кредитної політики. Грошово-кредитна політика: сутність та цілі.

Інструменти грошово-кредитної політики. Основні напрямки стабілізації національної грошової одиниці. Сутність валюти та валютних відносин. Конвертованість валюти. Валютний ринок. Операції на валютному ринку. Валютний курс: сутність та фактори, які впливають на нього. Економічні основи та режими валютних курсів. Валютні системи та валютна політика. Особливості формування валютної системи України. Золотовалютні резерви в механізмі валютного регулювання. Світова та міжнародна валютні системи.

Міжнародні ринки грошей та капіталів.

Загальні передумови та економічні чинники, що обумовлюють необхідність кредиту. Сутність та структура кредиту. Теоретичні концепції кредиту. Стадії та закономірності руху кредиту. Принципи кредитування. Форми види та функції

кредиту. Характеристика основних видів кредиту. Економічні межі кредиту. Позичковий процент. Роль кредиту в розвитку економіки. Сутність, призначення та види фінансових посередників. Функції банків. Особливості побудови банківської системи в Україні. Небанківські фінансово-кредитні установи. Походження та роль центральних банків. Основні напрями діяльності центрального банку. Необхідність страхового захисту і його форми.

Суть страхування як економічної категорії та його характерні ознаки. Функції страхування та його роль в розвитку підприємництва та життєдіяльності людей. Основні підходи до класифікації страхування. Класифікація страхування: галузі, підгалузі, види і форми страхування. Системи страхування та франшизи. Основні поняття і терміни, що використовуються в страхуванні. Принципи обов'язкового і добровільного страхування, спільні ознаки і відмінності. Поняття страхових ризиків та їх класифікація. Поняття страхового ринку і його структура. Організація страхової справи в Україні. Діючі системи страхування. Українська національна акціонерна страхова компанія "Оранта", її завдання і місце на страховому ринку. Страхові компанії і їх місце та діяльність на страховому ринку. Об'єднання страховиків, їх завдання, функції та місце страховому ринку. Державне регулювання страхової діяльності в Україні. Поняття страхового маркетингу, його функції та основні елементи. Перспективи розвитку страхового ринку в Україні. Дослідження ринку страхових послуг. Методи вивчення страхового поля.

Страхові продукти і порядок їх розробки. Система продажу страхових полісів і укладання договорів страхування. Посередники страховика і аквізиція. Економічний зміст, необхідність і значення майнового страхування. Страхування майна юридичних осіб: об'єкти, види, основні умови і порядок укладення договорів страхування. Особливості страхування сільськогосподарських підприємств. Страхування наземного транспорту юридичних і фізичних осіб. Порядок і умови страхування вантажів і багажу.

Страхування майна фізичних осіб: принципи страхового захисту особистої власності громадян, об'єкти, види страхових договорів та основні умови страхування. Економічний зміст особистого страхування, його основні види і форми. Порівняльна характеристика нагромаджувальних і ризикових видів особистого страхування. Страхування життя: види, умови та порядок укладання договорів. Страхування від нещасних випадків, його необхідність, значення та види. Характеристика обов'язкових видів страхування від нещасних випадків. Добровільне індивідуальне і колективне страхування від нещасних випадків. Медичне страхування і його види в Україні. Необхідність, суть і особливості страхування відповідальності. Основні види і форми страхування цивільної відповідальності. Порядок і умови страхування цивільної відповідальності власників транспортних засобів. Міжнародна система страхування "Зелена картка". Порядок і умови страхування кредитних ризиків: відповідальності

позичальника за непогашення кредиту і ризику непогашення кредиту. Страхування підприємницьких ризиків: види, форми і основні умови страхування. Поняття актуальних розрахунків, їх суть та завдання. Основи побудови страхових тарифів з майнового страхування. Склад і структура тарифної ставки та методика розрахунку. Види страхових внесків (премій) та їх призначення. Особливості побудови тарифів і резерву внесків зі страхування життя і від нещасних випадків. Розрахунок доходу при довгострокових фінансових операціях в страхуванні і їх вплив на тарифні ставки.

Особливості фінансово-господарської діяльності страховика. Доходи страховика, їх склад, структура і джерела формування. Витрати страховика та їх класифікація за економічним змістом. Собівартість страхових послуг. Фінансові результати страховика та особливості їх формування. Система оподаткування страхових компаній. Показники актуальних розрахунків, що характеризують стійкість страхових операцій. Умови забезпечення платоспроможності страховика. Страхові резерви, їх призначення, порядок формування та роль в забезпеченні фінансової стійкості страхових операцій. Основні напрями фінансової стратегії та планування в страхуванні. Інвестиційна діяльність страхових компаній та формування інвестиційного портфеля. Основи планування діяльності страховика. Бізнес-план, його структура, зміст основних розділів. Поняття фінансового стану страховика. Система показників для оцінки фінансового стану. Поняття фінансової надійності страховика та ознаки. Оцінка платоспроможності та фінансової стійкості страховика. Економічна необхідність, суть та принципи перестрахування. Сторони, які беруть участь в перестрахуванні, їх взаємовідносини. Форми проведення перестрахування операцій. Пропорційне і непропорційне перестрахування. Методи перестрахування та їх характеристика. Співстрахування та механізм його застосування. Факультативне та облігаторне перестрахування. Класифікація зовнішньоекономічних ризиків у страхуванні.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Мета тестування – перевірка знань, умінь і навичок вступників програмним вимогам, з'ясування компетентності та оцінка ступеня підготовки вступників для отримання ступеня освіти бакалавра.

Результат вступного фахового іспиту, проведеного у письмовій тестовій формі, визначають як суму балів, виставлених на кожне з тестових завдань.

Максимальна кількість балів за вірну відповідь на одне запитання становить 4 бали. За відповідь на кожне питання оцінка може складати 0 балів (неправильна відповідь або відсутність відповіді) або 4 бали (вірна відповідь).

Загальна оцінка від 0 до 99 балів вважається незадовільною.

Максимальна кількість тестових балів, яку можна набрати, правильно виконавши всі завдання тестової роботи – 200 балів.

Фахова атестаційна комісія оцінює роботу за загальною сумою балів, набраних вступником за результатами тестування, яка може знаходитись в межах від 100 до 200 балів.

Мінімальна кількість балів для подальшої участі у конкурсному відборі повинна складати 100 балів.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Данілов О.Д.,Серебрянський Д.М. Фінанси у запитаннях і відповідях, К.: 2008.-528с.
2. Александрова М.М. Страхування: Навч.-метод, посіб. — К.: ЦУЛ, 2000,280 с.
3. Залєтов О.М. Страхування: Навч. посіб. / За ред. д-ра екон. наук О.О. Слюсаренко. — К.: Міжнар. агенція "Бізон", 2003. — 320 с.
4. Фінанси підприємств: Навч. посіб. — К.: Центр навч. л-ри, 2004. — 460с.
5. Фінанси підприємств: Навч. посіб. / Г.О. Партин, А.Г. Загородній. — 2-ге вид., перероб. і доопр. — К.: Знання, 2006. — 379 с.
6. Фінанси підприємств: Навч. посіб. / В.М. Гриньова, В.О. Коюда.— 3-тє вид. — К.: Знання, 2006. — 423 с.
7. Фінанси підприємств: Підручник / Кер. авт. колективу і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. — 4-тевид., перероб. тадоп. — К.: КНЕУ, 2002. — 571 с.
8. Фінансове право України: Підручник/Г.В. Бєх, О.О. Дмитрик, В.Є. Криницький; За ред. М.П. Кучєряєнка. — К.: Юрінком Інтер, 2004. — 320 с.
9. Романєнко О.Р. Фінанси: підручник для ВНЗ / О.Р. Романєнко. – К.: Центр учбової літератури, 2016. – 310 с.
10. Фінанси: Підручник / за ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – 2-ге вид. перероб. і доповн. – К.: Знання, 2012. – 687 с.
11. Буряк П.Ю., Смолінська С.Д., Татарин Н.Б. Фінанси: Підручник.- К.: «Хай – Тек Прєс», 2010. – 329с.
12. Кремень О. І. Фінанси : навч. посіб. / О. І. Кремень, В. М. Кремень. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 412 с
13. Фінанси. Підручник / За ред..С.І.Юрія і проф.В.М.Федосова.-2008.- 611 с.
14. Худолї Л.М.Теорїя фінансів.К.: Вид-во Європейського ун-ту, 2003-252 с.
15. Фінанси:курс для фінансистів.Навч.посібник / За ред. В.І. Оспїщева,К.: Знання, 2008,-562 с.
16. Фінанси: курс для фінансистів.підручник/ За ред. Буряка П.Ю, Жихор О.Б. К.: Знання, 2010,-528 с.
17. Давидєнко Н.М., Данилєвська –Жугунїсова О.Є. Підручник Фінанси. К.:ТОВ ЦП Компрінт, 2014р. - 544с.